

L'educació socio-emocional de Santa Maria del Camí

Elisabet Parés Castell, Cap d'estudis del CEIP SANTA MARIA

La nostra escola no és especialment conflictiva. Els problemes que hi ha són els típics de qualsevol escola: petites baralles per ser els primers de la fila, per fer trampes a un joc, competitivitat per destacar amb alguna cosa, petites gelosies, rivalitats per guanyar un partit de futbol, etc. Ja ho sabem: el conflicte és inherent al ser humà. On hi ha relacions socials hi ha conflictes. Les emocions, interessos i sentiments de cadascun dels alumnes han de conviure amb les emocions, interessos i sentiments de tots els companys. I això no és fàcil. Quan es comparteixen espais reduïts, quan es treballa amb equip, quan juguem amb els altres, és natural que sorgeixi el conflicte. Es tracta de no resoldre'ls agressivament ni, tampoc, de deixar-se trepitjar. Els alumnes han d'aprendre a resoldre'ls de forma assertiva i positiva. Cal, sobretot, un treball preventiu. Per aprendre a viure plegats de forma positiva, per aprendre a identificar les emocions que sentim i aprendre a controlar-les, per aprendre a gestionar el conflicte quan sorgeix (no perquè desaparegui...hem de ser realistes!).

ELS NOSTRE ALUMNES, en un futur molt proper, no dependran només dels seus coneixements, ni de la seva memòria, ni del seus èxits acadèmics. Hauran de saber allò que volen i perquè. Hauran de triar un camí. Necessitaran superar petites o grans contrarietats de la vida diària, professional i privada; necessitaran ser autònoms, saber controlar les seves emocions per no patir excessivament. I, en la mesura que puguin, ser feliços... perquè a ser feliços també se n'aprèn.

A dins l'àmbit professional, cada cop es valora més la capacitat de treball en equip, la cooperació, la maduresa emocional, la iniciativa personal, l'autonomia, la capacitat de ser un bon comunicador: assertiu i respectuós. No serveix massa tenir un expedient acadèmic excel·lent si la nostra resistència a la frustració és mínima, si quan ens relacionem fem el respecte als nostres companys, si som incapços de treballar en equip, si ens falta iniciativa o creativitat....

Per tots aquests motius vam iniciar, ara fa cinc anys, un programa d'educació i prevenció socio-emocional. La primera necessitat que detectàrem va ser de formació. Optàrem per formar-nos tot el claustre de professors, durant dos cursos escolars, a dins la mateixa escola i gràcies als recursos humans i econòmics que ens proporciona el CEP (Centre de Professors de la Conselleria)

Quins són els continguts i conceptes d'aprenentatge d'aquest projecte?

Conscients de la necessitat d'aquesta formació integral de l'alumne, l'escola, ha iniciat aquests darrers anys, un projecte d'educació socio-emocional,

on es treballen sobretot continguts que fan referència a dos tipus d'intel·ligència, fins ara una mica oblidades.

(Intel·ligències múltiples d'en H. Gardner):

Intel·ligència Interpersonal:

Habilitats socials bàsiques, respecte, comunicació (receptiva i expressiva), el comportament prosocial (de cooperació i de treball en equip), la gestió dels conflictes, la negociació i l'assertivitat.

Intel·ligència Intrapersonal:

Realitzem activitats que afavoreixin poder conèixer-nos millor, saber què volem, quins són els nostres sentiments, i aprendre a controlar-los. Realitzem activitats que afavoreixin la responsabilitat, el judici propi, l'autonomia, l'autoestima i la iniciativa personal (a fi capacitar-los per poder afrontar diverses situacions).

A quins moments s'aplica aquest programa?

En principi qualsevol moment, a dins l'escola, és una oportunitat d'aprenentatge emocional. Pensam que no cal esperar la hora de tutoria per resoldre el conflicte que tenim amb l'amiga o amb la mestra. Però les rutines incorporades i un currículum accelerat fa que, si no sistematitzem aquest aprenentatge, no tingui la força ni el pes necessari per arrelar. Hem d'alfabetitzar les emocions, els nins han de tenir un temps per parlar de forma expressa sobre aquestes, per aprendre a identificar-les, per aprendre a controlar-les. I nosaltres hem d'aprofitar un temps i un espai per fer-ho, malgrat aquest aprenentatge estigui integrat a dins les altres àrees. Per aquest motiu, cada setmana, dedicam una sessió per a treballar tots aquests continguts.

al CEIP Melcior Rosselló

Quina metodologia s'utilitza?

Una metodologia dinàmica. Els continguts socio-emocionals són idonis per aprendre'ls a través de les dinàmiques de grup, dels jocs, de les assemblees, i de les escenificacions (role-play). Sabem que l'aprenentatge és més intens i, perdurable en el temps, si hi ha moviment intern. Si es viu i es sent.

D'altra banda, les assemblees, a principi de curs, són imprescindibles. Necessitem uns límits. Aquests no són externs, no ens venen donats des de

fora (disciplina estàtica), sinó de les normes que els mateixos alumnes consensuen a classe, quan iniciem el curs (disciplina dinàmica). Els alumnes, amb l'ajuda del mestre, gestionen, les normes del grup-classe. És un pas més, dins el creixement maduratiu de l'alumne, un aprenentatge adient i positiu a les exigències socials i personals.

Aquests acords varien una mica en funció de cada una de les tutories. S'ha de tenir en compte que cada grup té unes característiques determinades i els nins/es de cada curs veuen quines pautes són més necessàries per a ells.

En properes assemblees, si alguna de les normes no s'està complint, es revisa el perquè de la situació i quins acords o canvis es poden realitzar perquè la classe funcioni millor. Quin indicatiu fem servir per veure si les normes i els hàbits s'integren positivament? El carnet per punts.

En què consisteix el Carnet per punts?

El Carnet per punts és un programa de reforç, que per una banda motiva i facilita el compliment dels acords i normes consensuats a principi de curs i per l'altra, ajuda a observar el seu compliment i els objectius aconseguits.

Els alumnes i els mestres, veuen a les graelles que tenim penjades a classe, com funciona el compliment dels acords presos a inici de curs. Si detectem algun problema, en xerram a la propera assemblea. Pot ser, per exemple, que els canvis de classe siguin un caos. No es compleix l'acord de efectuar els canvis sense corregudes i xisques? Què falla? Què podem fer perquè aquests canvis d'àrea, resultin més agradables per tothom?

D'altra banda, el carnet de punts reforça els objectius que entre tots, mestres i alumnes, hem prioritzat. És a dir, segons el compliment o no de les normes, tenen uns privilegis o unes penalitzacions, també consensuats per tots els alumnes del grup-classe.

ACORDS D'UN GRUP DE L'ESCOLA, DECIDITS EN ASSEMBLEA A PRINCIPI DE CURS

- Respectar als companys i als mestres. Davant possibles desacords, utilitzar un llenguatge assertiu, demanant allò que desitgem o que creiem just amb calma, sense cridar i sense insults.
- Ajudar als companys que tenen alguna dificultat.
- Davant d'un conflicte, intentar resoldre'l per la via del diàleg: parlar-ne. Si és necessari, utilitzar el racó boca-orella o el Servei de Mediació.
- Davant les intervencions dels companys, escoltar-los i respectar el torn de paraula.
- Cooperar pel bon funcionament del treball en equip.
- Els canvis d'àrea tranquils i amb poc renou.
- Dur el material necessari: agenda, estoig, quaderns, llibres.
- Respectar el material comú.
- Ser puntuals al matí.

El seu funcionament és el següent:

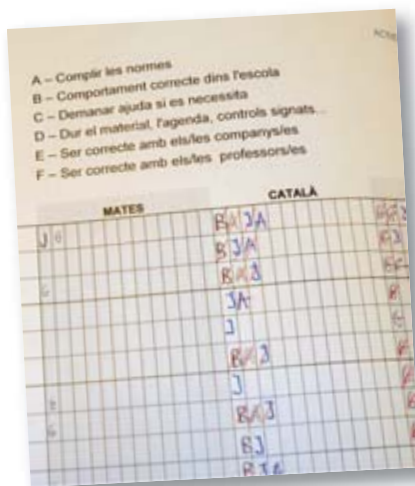
El carnet té 10 punts positius. Aquests punts poden pujar fins un màxim de 20 o poden baixar fins a 0.

Les cares somrients del carnet són els 10 punts. A través dels 2 segells, se poden augmentar o baixar aquests punts.

—	Puja punts. Es posa davant quan l'alumne segueix uns acords consensuats, entre tots, a principi de curs.
—	Aquest segell baixa punts. Poden recuperar-los, complint els acords consensuats, entre tots, a principi de curs.

Exemple de graella:

Cada tutor/a té, a la seva aula, un full de registre amb aquelles pautes i acords, decidits en assemblea a principi de curs i que són necessaris pel bon funcionament de la classe. Cada mestre/a assenyala les enhorabones o els avisos dels alumnes amb una ratlla dins la graella corresponent. Cada tres ratlles es puja "—" o baixa "—" 1 punt.

El/la tutor/a revisa un cop per setmana la graella i posa la — o la — al carnet.

Els segells també a l'agenda

A fi de que les famílies estiguin informades de l'evolució del carnet de convivència del seu fill o filla, quan es fa la revisió setmanal de les graelles, es posen els segells corresponents al carnet i a l'agenda.

- Cada vegada que es posa una — al carnet de convivència, també és posa a l'agenda.
- Cada vegada que es posa una — al carnet també es posa a l'agenda. es dóna a l'alumne/a un nou carnet.
- Cada vegada que l'alumne no fa els deures, a més de posar una ratlla a la graella corresponent, es posa dins l'agenda aquest segell: —

Com es gestionen els conflictes que sorgeixen?

A través del racó boca-orella i del Servei de Mediació (famílies, alumnes, mestres i personal de servei) aprenem a escoltar-nos, a respectar el torn de paraula de cadascú, a expressar els nostres interessos davant d'un conflicte.

Aprenem a no jutjar, a prescindir de les etiquetes i els prejudicis. La mediació i el racó boca-orella ens permeten encarar els conflictes positivament, dedicant un espai per parlar dels problemes, expressant amb els companys possibles malentesos i arribant a acords que satisfacin a totes les parts implicades en el conflicte.

A l'hora del pati, hi ha servei de mediació. Cada dia, es tornen els alumnes de tercer cicle, per ajudar a resoldre els petits conflictes que es viuen al pati.

D'altra banda, aquest any hem rea-

litzat un taller de mediació pares, mares i alumnes de tercer cicle. Ha tingut un gran èxit de participació. L'ambient ha estat de complicitat i cooperació. Alumnes, famílies, personal de servei, mestres i educadors/es hem realitzat plegats jocs i activitats per conèixer-nos millor, per aprendre a comunicar-nos de forma assertiva i per aprendre a gestionar de forma positiva els nostres conflictes.

Els grans protagonistes han estat els alumnes. Ells ens han mostrat tot allò que ja saben, ens ho han explicat fil per randa. Els pares i mares han viscut, de forma pràctica, com resollem els conflictes a l'escola i com els nins i nines tenen ja un gran bagatge en aquest tipus de qüestions.

Aquest taller ens permet incloure a famílies, educadores i personal de servei dins la xarxa mediadora de la nostra escola. Hem de tenir en compte que els conflictes no es donen només entre els mateixos alumnes, sinó que algunes vegades aquests sorgeixen entre mestres/professors, entre pares o mares de diferents alumnes, entre educadors/alumnes o educadors/famílies. Per això, a dins la xarxa mediadora, hi ha d'haver representants de tota la comunitat educativa. Per educar amb coherència i sentit, hem d'anar plegats, amb una mateixa filosofia d'educació.

La gestió de la convivència a dins el nostre centre és, en definitiva, proactiva. Amb cada nou conflicte, amb cada nova disrupció tenim la possibilitat d'aprendre una mica més, d'entrenar el llenguatge assertiu i les habilitats socials i de definir possibles accions davant els conflictes que sorgeixen dia a dia.

Quan els punts pugen o baixen, els alumnes aconsegueixen o no, una sèrie de privilegis. Aquests també es consensuen amb els alumnes, a principi de curs, en assemblea. Per exemple, aquests són els privilegis decidits per un grup-classe:

12 PUNTS	Estalviar-se un exercici mensual de deures de l'àrea que vulguin.
14 PUNTS	Estalviar-se dos exercicis mensuals de deures de l'àrea que vulguin.
16 PUNTS	30 minuts més de pati.
18 PUNTS	Una sessió més d'informàtica.
20 PUNTS	Estalviar-se un examen trimestral de l'assignatura que vulguin.